D. O. M.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS mane discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-septimâ Decembris, M. DCC. XXXIX.

M. THOMA-BERNARDO BERTRAND, Doctore Medico, Præside.

An Ars medendi tota in Observationibus?

I.

ORTUM ducit homo ex minimis; verme, ovo, aut utroque. Ex his fervet intùs opus, vìxque distinctæ particulæ sensìm evolvuntur. Cor primum saliendo trepidat; partes, exìn delineatæ, clanculùm formantur, arteriæ pulsant. Interìm it reditque sanguis, & ità crescit embryo, membranis obvolutus. Nono tandèm mense, ne dixerim, incerto, fœtus editur in lucem viviparorum more. Quot in instanti prodigia! Pellitur ex utero; membranis spoliatur; explicatur pulmo; spirat, clamat recèns natus. Umbilicalia vasa, ligamenta fiunt, canalis arteriosus, & foramen ovale cordis, paulatìm & in posterum occluduntur: arteriæ pulmonares expanduntur, itèmque venæ: nova fit sanguinis circuitio, novus aër, nutritio nova, altera machina. Antequàm fiat, quot obices! numera, si possis. nascitur: An parentum deliciæ? nùm tormenta? Quidquid sit, suas vix natus infans pœnas luit ineluctabiles. Jam urgetur meconio, vexatur torminibus, spasmo torquetur. Infelicior belluâ, alieno frequentiùs alitur lacte. Inter hæc, capsulæ atrabilariæ decrescunt, sensìm extenuatur Thymus, dentes infausto sæpiùs omine gengivas perforant. Hæc & illa, (nam mitto varia conformationis vitia erranti tribuenda naturæ) aliaque plurima fiunt & nova, donec pubertatis tempore, ingens incidat corporis mutatio. Mirandi sanè locus, quî fœtus vitam hauserit, quî vivat infans, quî homo spiritum tracturus sit? Is, non corpore tantùm, sed & mente læditur. Animi pathematis obruitur undique: metuit, cupit, doletque, & gaudet. Amore rumpitur, delirat ambitione, odio vesanit, stupet timore. Nulla non ætas, aut sexus est, qui suos non patiatur manes. Id-circò, quâ levaretur homo, orbis decus & imago Dei, quâdam opus erat arte. Hanc Altissimus dedit. Ne mireris ergò, si à primis parentibus exculta Medicina sit. Ejus nusquam non fuit necessitas. At ars illa præstantissima est, ubi certissimas medendi præscribit leges. Quæ sint? Medicinæ leges curantis morbos, dixeris easdem atque naturæ operantis.

I I.

MEDICINA ergò non inanibus vagatur conjecturis. Quibus legibus florebat olìm, nunc iisdem firmatur & certioribus. Natura idem monstrat iter : at altiùs jacta sunt Medicarum fundamenta legum. Anatomen, utramque Pharmaciam, Botanicem, cæteraque consulas. Ars medendi tota nititur duce naturâ. Hæc quæ sit, paucis excipe. Orbis universi pars superior, cœlum; aër, media; infera, tellus. Cœlo, sidera; aëre, volitantia; terrâ, animalia, herbæ, metalla. Ità singulis natura propria est, omnibus provida. Lucet adhuc immutabilis ille ordo. Perennes cælestium orbium motus constantissimâ feruntur lege, repetunt, iisdem absolvuntur circuitibus. Eorum facies, ortus, occasus, discessiones; cœtus, periodici. Æquabili & semper certâ delectatur cœlum varietate: Quale ab incepto processit, tale constat. Elementa, corpora simplicia, ex quibus, quæ extant, componuntur, & in quæ resolvuntur ultimò, nùm diversa sunt? singula perscrutare. Metalla, mineralia, terræ visceribus generantur, crescunt, adolescunt, maturantur. Ex carceribus effodiuntur magnâ vi; sed quidquid opinio, subdola posteris, effinxerit, nihil indè mutationis est. Ab omni ævo, maria, flumina, fontes, terram dividunt. Per cœcos adhuc telluris mæandros in terrarum abditis decurrunt aquæ. Hæ per metalla, illæ per mineralia, vim dotesque quæritant. Animantia, ut herbæ, præscriptis degunt locis. Singula spiritus idem intùs alit : idem aër ubique diffunditur. Is vitietur interdùm adventitiis miasmatibus? Ejus motus idem, idem elater, purus & pellucidus affulget, magnoque se miscet corpore. Sic natura tota suæ retinet adhuc originis solertiam : suos servat adhuc partus & modos : viget splendetque singulorum & omnium integritas. Atqui, ut naturæ, ità artis Medicæ eadem fundamenta, certa, constantia. Leges Medicinæ sunt naturæ leges. Utriusque par conditio, eademque concordia. Quò hæc vergit, eò ducit illa. Ad quid, naturæ foràs propellentis conamina? Quid varices, pustulæ, erysipelata, hæmorrhagiæ, certâ vel non recurrentes periodo : id genus alia conantis naturæ indicant tentamina? Nùm inde, scarificationes, cucurbitulæ, hirudines, phlebotomia, aliæque sanguinis detractiones, per venas arteriasque? nùm tenuior victûs ratio? nùm exercitatio solitò major, ad sanguinis imminutionem, perspirationemve reparandam, imperatur? A naturâ tentata priùs susdèque dejectio, hanc eadem rimata Medicina est catharticis & emeticis. Morbos ipsa creat quandòque natura salutares: remedio febris est. Hæc tetano, convulsioni, attonito morbo, ebrietati, fert opem. Varices, alvi fluxus, hæmorrhoïdes, itèm auxilio sunt, lippitudini, ophtalmiæ, surditati, febribus, Hydropi. Quis artis Medicæ sciens dubitaverit, finiisse lethargum parotide? Hæ-

morrhoïdibus melancholiam? apoplexiam paralysi? alvo biliosâ surditatem? longas alvi dejectiones vomitione? cruentas per os fœminarum vacuationes profusis mensibus? Sic, naturâ priùs monstrante viam, malum Medicina levat, morbosque in remedia convertit. Interdùm morbos novat, novos auget & accendit. Id sanè non immeritò. A nobili ad ignobilem locum ità mutatio fit, & judicatio. Ars naturam juvat, ipsam sequendo ducem. Procùl ergò temeritas audax ardelionis & sycophantæ, qui, id quod rectum & sapiens est, periculosum insipiensque reddit.

III.

VIGENTI naturæ micantis adhuc aureâ simplicitate, tenuis erat agricultura atque Medicina. Hæc sanitatem promittebat ægris, illa sanis corporibus alimenta. Utriusque tunc par necessitas & exigua supellex. Tot homines, tot agricolæ, tot Medici. Primùm exculta Medicina est apud Chaldæos, Phœnices, Babilonios, Assyrios, Ægyptios, qui populi antiquiores noti, ægros in viis publicis curandos à quibuscumque obviis & prætereuntibus exponebant. Primam hanc, rudem adhuc, sed insitam, auxêre fors & experientia Medicinam. A mutis animantibus, nec pauca reperta sunt remedia. Ex venâ in crure vulneratâ, sanguinem extrahere aduncitate rostri Hippopotamus; Ibis rostri longitudine, ano reddi ciborum onera, indicarunt. Hæc duo, forte detecta primùm, in usus hominum cessêre experientiâ. Indè Melampus, ex observatis priùs vaccis, purgatis elleboro, earumdem lacte posteà expurgavit Regis Prœti filias. In posterùm experta inexpertis miscebantur. Ab obscuris & fortuitis, exìn exploratis, quæsierunt jàm naturæ ministri, ea, quæ experientia in ipsis docuerat curationibus. Ab experimentis, prout cuique responderant, medendi traxerunt vias. Hæc inter initia, nondùm à quæstionibus, sed tota ex usu deducta Medicina est. At si jàm incidebat aliquod mali genus incognitum, cui morbo id proximum esset, inquirebant. Tentabant tunc remedia similia illis, quæ vicino malo sæpè succurrerint; per similitudinem, opem ferebant. Sic levis incepit experientia. Ideò, qui vulgarem hanc scientiam paulò subtiliùs excoluerunt, Hermes, Apis, Æsculapius uterque, Apollo, aliique in deorum numerum recepti sunt. Hìnc singuli populi primos terrarum orbi Medicos dedisse gloriantur. Reverà Medicina θεῖόν τι: nec mirandi locus, si medendi scientia, sapientiæ pars habita sit. Multos ex sapientiæ Professoribus, peritos ejus fuisse, quis nescit? Ità tandèm inventâ priùs, tùm aliorum salute, tùm interitu aliorum, Medicinâ naturali interruptâ nusquàm, Medicina rationalis quæsita est. Thales de re Physicâ, (quadragesimâ Olympiade) primus aliquid subodoratus est. Pythagoras, (Olympiade sexagesimâ) & discipuli Empedocles, Alcmæon, cæterique ratiocinati sunt. Secutus est Democritus,

aliique non pauci, qui incidêre corpora mortuorum, eorumque ſcrutati ſunt viſcera. Eadem hæc circà tempora Hippocrates, (Olympiade octogeſimâ) vir inſignis arte & facundiâ, à ſtudio occultioris Philoſophiæ, Medicinam primus ſeparavit. Ejus filii, & Praxagoras, & Diocles, plurimique diſcipuli pari modo artem exercuerunt. Chryſippus, Eraſiſtratus, Herophylus, Medicinam vario ſyſtemate innovarunt, & intimiùs penetrarunt Anatomiam. Poſteà Serapio, Phylinus, nihil hanc rationalem diſciplinam pertinere ad Medicinam profitentes, eam in uſu experimentiſque poſuerunt. Hos duces, nec pauci, nec mediocres viri ſecuti ſunt. At Aſclepiades, quo quidèm Medico amicoque uſus eſt Tullius, rerum cauſas inquirendo ratione & conjecturis artem Medicam ſtabilivit Romæ. Ex Aſclepiadis ſucceſſoribus Themiſon Medicinam inſtituit methodicam, quam profeſſi ſunt Theſſalus, Soranus, Cælius Aurelianus, aliique complures, quorum ex numero Celſus. Is præcipuè Hippocratis & Aſclepiadis ſcripta aſſiduè legit, & pleraque, circà tempora naſcentis Chriſti, Latina fecit eleganter. Poſt Celſum Galenus, Marci Aurelii tempore, Hippocratis doctrinam egregiè commentatus eſt. Exìn Arabes magnâ ex parte immutarunt rationes medendi, idque effecerunt in iis, quæ ad morborum curationes pertinent; ſed medicamenta, quorum pleraque veteribus Græcis erant incognita, in uſum vocarunt. Hi tamèn nihil innovarunt in ſcientiâ, quæ cauſas explorat morborum, niſi quòd, dùm Græcorum mentem non benè percepêre, præcipites ſe dederint multos in errores. Ità ab Ægyptiis ad Græcos, à Græcis ad Romanos & Arabes, ars Medica, & præcipuè à Græcis ad nos propagata eſt. Per hos quidèm maximè viros, ſalutaris iſta nobis profeſſio increvit in dies oculatior. At, quià & experientia ſæpiùs fallax, & difficile judicium ſit; quià pro naturâ locorum, genera Medicinæ differant; quià hanc ſcientiam non ſemper ſubjiciat evidens cauſa; quià aliter morbis acutis, vetuſtis aliter, aliter increſcentibus, ſubſiſtentibus, deſinentibus medendum ſit, & graſſantibus Epidemicis; ideò à certis & exploratis præſidium petendum eſt. Horum omnium compendium eſt, obſervatio. Hæc certiſſimas medendi præſcribit leges.

IV.

OBSERVATIO, expreſſa imago eſt naturæ operantis. Ejus modos, mores, periodos, leges, motus, mutuatur & repræſentat. Indè temporum oportunitates curationum ſunt animæ, earumque obſervatio, finis eſt. Non igitùr eſſentiarum ſyſtematumque, undè à Philoſophiâ ſeparatio; ſed ex veris cauſarum effectibus, inquiſitio eſt, quæ meditatione, judicio, experientiâ, ratione, fulcitur. Cùm Eraſiſtrato teratur in ventriculo cibus; cùm Pithagorâ putreſcat; coquatur cum Hippocrate per calorem; quid indè? Id parùm inter ipſos conſtat. Latentes cauſas non comprehendi poſſe, patet ex eorum, qui

de his diſputarunt, diſcordiâ. In eſſentias evagando rerum, quid profis? Talis diſquiſitio dubitantem Philoſophum, non Medicum obſervantem efficit. Ideò morborum cauſas altiùs inquirere, An à fluidis, ſolidis, coagulatione, colluvie ſeroſâ, calore, ſpiritibus, variâ pororum diametro & configuratione, vitiato motu ſanguinis, ejuſdem ex lege circuitu, fermentis, aliiſve cauſis parùm evidentibus, tot quæſtionum argumenta; ſicut & eorumdem morborum curationem deſumere à characteribus & verbis, vi quâdam magneticâ, id genus occultis; Id omne ſagacis ſit animi, certè dubitantis eſt. Iſta naturæ ulterior contemplatio, ad artem medendi propriè non pertinet; inquirentis Philoſophi, non certò medentis, ingenium excitat. Non indè Hippocrates, Herophylus, Eraſiſtratus, Aſclepias, Themiſo, cæterique ad hæc uſque tempora principes Medici, majores extitêre. Magni facti ſunt, quòd inter multa ſimilia & morborum & remediorum genera obſervaverint, quò potiſſimùm medendum ſit. Profectò Medicus is eſt, non ille tantùm, qui plus legit aut diſſerit uberiùs, ſed qui pluribus ægris præeſt, naturam ſapienter interpretando ducem. Quis unquàm hæſerit anceps, medendi artem per varios ſapienteſque uſus firmari? Ergò, qui mutam olìm, nunc loquacem fortè nimis vult artem exercere haud inglorius, ex naturæ penu obſervet & definiat id, quod manifeſtè primò & per ſe actiones lædit. Quid valeat perſpiratio, ejuſque dotes noſcat, & indolem. Hæc ſi, aut copioſior, aut præpedita, innumeros penè morbos facit. Evidens igitur, non Metaphyſica, ad medendum cauſa apprimè requiritur. An initium morbi fecerit fames, an ſatietas; motus, an quies; excreta, an retenta; & quæ ſimilia ſunt; ut animi perturbationes, quæ mentem corpuſque adeò movent. Ea, quæ ſimùl cum morbo cadunt, exploranda diligenter, & propria à communibus ſedulò dirimenda ſunt. Ità Medicus, naturæ ſemper contemplator, adjutor, miniſter, cogitat ratione, judicat experientiâ, obſervatâ meditatione expedit. Ab eâdem nàmque cauſâ, morbi non naſcuntur omnes. Hìnc, qui Epidemicus, non vernaculâ, ſed eâdem raptìm ſæviente causâ deprehenditur, ut olìm in Græciâ, nuper in Galliâ. Endemius ab aëre & vivendi modo, alicui proprius eſt regioni, ut Alpinis Broncocele; Phthyſis Anglicæ genti; Danis Scorbutus; Strumæ Hiſpanis; Polonis Plica; Indis Venerea lues; Variolæ Arabibus, qui omnium primi hanc luem incognitam Græcis, varias in regiones aſportarunt, hoc anno Gallis, & omni ætati, infeſtiorem. Qui ſporadicus eſt, ſignis nulli regioni nullique genti propriis, nec communiter graſſantibus, explicatur. Ità ſpecies & cauſæ morborum dividuntur obſervatione: Ità Medicus morbum metitur, non eſſentiâ, non ſyſtemate; ſed effectibus & affectâ parte. Univerſalem, afficiendo corpus univerſum, Cachexia, Febris; peculiarem, Calculus, Colicus dolor, declarant morbum. Hic Idiopathicus, Sympathicus alter, & uterque in ſe invicem & vice verſâ

cereus in mutationem flecti, patet observatione solâ. Sic ducit observatio ad veritatem; sic prognosis instituitur certior, diagnosi ritè dedeductâ; sic non turbanda, tutiùs expectatur, crisis; sic morbum, qui noverit, ipsum jàm penè profligavit, si sanabilis est. Non tractandis ergò suspicandisque rerum causis abstrusioribus; sed intelligendis veris effectibus, vera salutarisque Medicina est. Ex iisdem profectò effectibus, morbi præsertìm Epidemici, ferè semper præeuntes in nosocomiis, certò prævidentur in urbe mox futuri, & certiùs curantur datâ priùs observatione. Quis nescit insuper, in quolibet individuo notitiam proprietatis requiri, pro ætate, sexu, temperamento, conditione, vivendi modo, regione, tempestate, animi pathematis? Reverà tantò magìs necessaria est observatio, quantò magìs obnoxia est offensionibus corporum infirmitas.

V.

DOLOR igitur ubì incidit, scire oportet, quid doleat, & undè? Id curare non potest, quod ægrum est, qui, quid sit, ignorat. Hìnc observationis necessitas ex omni parte. Ex dissectis corporibus, quædam licet adhuc non detegantur, suspiciuntur detegenda, detecta firmantur. Medicus ità ducitur ad partis structuram & usum, mali sedem, causam propriam, cognitionem symptomatum, exactam æquamque applicationem medicaminis. In aperiendis ergò cadaveribus, qnàm diligens & utilis observatio! Quis dubitaverit unquàm, compertis interiorum & sedibus & figuris, certiùs ferri judicium auxiliumque? In Gastro-Raphiâ ex situ vulneris, teli naturâ, specillo, excretionis modo & conditione, affecta pars cognoscitur. Si lividum nigrumque intestinum caret sensu, fœtorem exhalat & putrescit: Si livescit tantùm à sanguinis stagnatione: nùm dubia prognosis? Inprimo casu omnis Medicina, inanis; in altero, Medicinæ, sed non procrastinandæ, datur adhuc locus. Tunc aut nunquàm, ampliori citò factâ, ut par est, abdominis aperturâ, ità reponi intestinum debet, ut, quod posteriùs relapsum est, priùs reponatur, & intestini servetur ordo. Epiploon exìn considerari debet. Si integrum, balsamicis vulnerariisque recreatum priùs, super intestinum recondatur; At si quid jàm nigri aut emortui est, idque si constat, haud cunctanter excidatur. Quis id operis præstabit, qui, quid integrum, quid corruptum sit, non observaverit priùs? Pronuntiabit tunc Medicus, interioribus ritè compertis, vulnus nimìs intumescere, periculosum; nihil intumescere, periculosissimum. Quare? Hoc emortui corporis, illud magnæ inflammationis indicium est. Magno igitur in vulnere, dùm urit inflammatio, perseverans non ità reformidanda febris: perniciosa imò, si levi accedit vulneri, sique cum delirio exasperatur. Periculum haud dispar est, in nervosis partibus, nervisque vulneratis, si nervorum rigorem distentionemque ortam ex vulnere, ea se-

bris non finit. Cognito, ne dubites, ſanguinis circuitu, methodus datur efficax in vulneribus non tantùm; ſed ferè in quolibet contrà naturam affectu, ad temperandum, revellendum, derivandumve ſanguinem. Is, ut vitæ, ità mortis, autor eſt, ſi copiâ aut pravitate peccet. Raró aut nunquàm naturali penuriâ deficit. Ideò ſi labor, aut exercitium non augetur; ſi non imminuitur ciborum copia, præſertìm in quibus periodica menſtruave purgatio, aut vacuatio quædam ſolita deeſt, in iis, ut in quibus ſtupor, aut tarditas, aut, cum vertigine licet fugaci, lentor, aut quid ejuſmodi perſentitur inſolens, in iis citò tutòque ſanguis debet extrahi. Sic tuſâ prudenter venâ, affectus ſoporoſi præcaventur, modò tamèn præpeditæ vacuationi reſpondeat mittenda ſanguinis portio redundantis. Plethoræ non tantùm, ſed & cacochymiæ ſuccurrit phlebotomia; impuræ plenitudini præſertìm bilioſæ confert, licèt melancholicæ parciùs, & pituitoſæ minimè omnium. Venæ ſectionis dotes in omnibus internis externiſque inflammationibus, quis ignorat? Non ſenibus, non pueris, non parientibus difficulter, adverſa eſt, ſi cum obſervatione celebretur; imò ſalutaris. Ejus numerum & copiam, non arbitrium, non opinio; ſed morbi magnitudo, conditio extracti ſanguinis, virium robur, ſymptomatum remiſſio, indicant. Si magnus morbus eſt, amplè & frequenter, ſed rariſſimè, ut vetus mos erat, niſi tamèn in magnis vulneribus, extrahatur ſanguis ad animi deliquium. Indè mulier, ſectâ venâ, abortiebat olìm. Oppreſſæ interìm à languidis diſtinguantur vires. Quò major earum oppreſſio, eò felicior detractio ſanguinis: Sic expediuntur hùc uſquè vires impeditæ. Quâ ex parte ſit mittendus ſanguis, declarat ex affectâ parte obſervatio. Si corpus laborat univerſum, quæcumque inciſa vena ſit, modò ſit è majoribus, juvat. Si attonito morbo jàm perit æger, miſſo, è brachio, pede, ferè incaſsùm ſanguine, jugularis, quæ itèm in Anginâ & Epilepſiâ, ſecanda eſt; quidni & arteriotomia, quæ pariter multùm proficit & in Phreniticis. Tunc parti ſuccurrendum eſt laboranti. Derivatione citiùs, lentiùs revulſione opitulatur ſanguinis miſſio. Dubium ſit in extremis præſidium, illud experiatur idem, qui medetur naturæ imitator: interdùm morbus vincit artem, & tunc, ut natura, ars ambigit. Hìc, auxilium anceps ſatiùs eſt, quàm nullum experiri: qui non agit, occidit; ab arte ſolâ ſupereſt ſpes. Dùm ergò debacchatur & furit humor; omnis omniſque generis requiritur Medicina. Sic trux & exlex natura in Epidemicis ſubitò incurrentibus, ipſorumque primo inſultu morborum concurratur, àn mors, àn victoria? Obſervatio ſola, ipsâ naturâ tunc dux certior, his & ſimilibus anguſtiis, monſtrat viam, quâ deteguntur, & morbi cauſæ, & ſymptomata, & genera ſpecieſque remediorum, quibus ſuccurratur & convenientioribus. Punctum hìc eſt curationis; detrahendo ſanguinem quàm citò, ſi tamèn vires ſinant,

ejus indolem explorare, ſedare impetum, motum regere. Extractus ſanguis, ſi ſolvatur more fluentis aquæ, denſetur; liquetur, ſi concreſcat. Sic, fibrarum tono rithmoque reddito, atque ſecretionibus revocatis, ſanguis ipſe repurgatur à ſordibus. Id ignorat vulgus iners, ignitis ignea miſcendo inſcienter. At ſint ignis opus ſalia, nihil ad medentem; modò ex obſervatione, ſed non fugaci nudâque experientiâ, ſtybium ſuſdèque benè præparatos humores expellat; kermes minerale vacuationes excitet; ſal ſedativum ſpaſmodicos temperet motus; martiata obſtructiones levent. Sic exlex tunc natura ſensìm regitur obſervatione; ſic methodus medendi, humoris propriâ conditione, motu, inclinatione, certò nititur. Igitur, ubi vacuantibus opus eſt, vehementiùs denſa: laxa, mitiùs movenda ſunt corpora. At, niſi primis in viis materia turgeat, ſemper ſit habilis ad exeundum humor. Secùs, meatuum obſtructio phlogoſim parit morbo pejorem. Verbo dicam, non ſyſtemata, non eloquentia ex mente Celſi, non vulgaris ſictave formula, non arcana, non ipſa medicamenta; ſed remediorum applicatio ſapiens, & inventio occaſionis in morbo, declarant verè medentem; interìm adhibitâ & ſemper exactiori victûs rationę, quæ, itèm in chronicis, morbiſque præcavendis mirè juvat.

Ergò, Ars medendi tota in Obſervationibus.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Antonius-Nicolaus Guénault.

M. Paulus-Jacobus Maloüin, Scholarum Profeſſor.

M. Joannes-Baptiſta Boyer, Regis Conſiliarius, & in Senatu Pariſienſi Medicus ordinarius.

M. Bernardus de Juſſieu, Regiæ Scientiarum Academiæ Regiæque Societatis Londinenſis Socius, & in Horto Regio Botanices Prodemonſtraor.

M. Franciſcus Mery, Chirurgiæ Gallico Idiomate Profeſſor.

M. Joannes-Baptiſta Dubois, Profeſſor Regius.

M. Joannes Baptiſta Mongin, Medicus Regis ordinarius.

M. Michael Procope Couteaux.

M. Joannes-Claudius Adrianus Helvetius, Regis à Sanctioribus Conſiliis, Reginæque Medicus Primarius, & Regiæ Scientiarum Academiæ Socius Veteranus.

Proponebat Pariſiis JOSEPHUS-EXUPERIUS BERTIN, Rhedonenſis, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1739.
à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1739.